

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

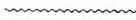
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

Spreken. Lezen. Schrijven.

GELEIDELIJKE TAALOEFFENINGEN
voor de lagere scholen.

DOOR

M. J. KOENEN,

Hoofdonderwijzer te 's-Hertogenbosch.

II.

Aanvangsklasse.

<p>Nederlandsch Schoolmuseum 64 103 Prinsengracht 151 bij de Prinsenstraat AMSTERDAM</p>

's-HERTOGENBOSCH — GEBR. MULLER.
1874.

EEN WOORD VOORAF.

Ik geloof niet, dat het noodig is hier uiteenzetten, wat het doel is van de oefeningen in dit tweede stukje.

Ieder onderwijzer, die het boekje met eenige opletendheid doorbladert, valt het in het oog: de leerling moet twee, hoogstens vier begrippen, die bij elkander passen aan één verbinden, hetzij tot een' *korten zin*, hetzij tot eene *verstaanbare uitdrukking*; hij moet vinden en beoordeelen welke begrippen bij elkaar passen, welke niet.

Ik heb getracht de opgaven zóo in te richten, dat de leerling telkens gedwongen wordt tot nadenken. Half wakend en half droomend, zooals hij is bij het les-overschrijven of bij het melodieuze spellen, kan hij deze opgaven niet bewerken; zij vorderen — ik heb het bij ondervinding — zijne geheele ziel en hebben juist daarom iets aantrekkelijks — ook voor den jeugdigen leerling is denken, vinden en begrijpen een genot.

Het *taalwerk* moet even goed als het rekenen *denkwerk* zijn en dat kan het zijn, als het natuurlijk is, als het zijn' steun heeft in de gesproken taal en ver blijft van alle mogelijke en onmogelijke geleerdheid, van alle fijne en grove haarklooverijen.

De woorden: lip-, keel-, tand- en tongletters, één-, twee-, drieklanken enz. enz. enz. zijn in de school evenmin op hunne plaats als *tafels van Pythagoras* of punten, waaruit men lijnen fabriceert.

En toch — waarom zou ik het verzwijgen — ik had eens te..... met eene schoolcommissie te rekenen, die er mij een verwijt van maakte, dat ik de kinderen geen *taal leerde*. Begrijp eens, al de kleinen zaten met den mond vol tanden, toen gevraagd werd: »Wie kan de *tweeklanken* noemen?»

Maar ik zou mijn doel voorbyspreken. — Dit nog.

Het taalonderwijs moet naar mijne meening dienen, vooral en in de eerste plaats, om de spreektaal meer klaar, meer logisch, meer scherp te maken: zóo kan dat onderwijs rechtstreeks inwerken op de beschaving en veredeling van het Nederlandsche volk, en kan de Nederlandsche taal meer en meer eene afspiegeling worden van onzen volksaard, die wars is van alle muggezifterijen, maar verstandelijkheid als eerst vereischte stelt.

Dit boekje kan den kinderen twee- of driemaal per week in handen gegeven worden; dan kunnen zij het in een half jaar hebben doorgewerkt. Het behoeft niet gezegd te worden, dat het levende, bezielende woord des onderwijzers bij de behandeling van niet éene les mag ontbreken.

Zoo ver. Den lezer heil!

K.

OEFENINGEN TOT HET MAKEN VAN ZINNEN.

Afdeeling I.

1.

Vult in:

Hoe is de *gedaante* van?

De put is —. De toren is —. De kelder is —.
Het huis is —. De bal is —. De paunekoek is —.
Het schoolbord is —. Een eetbord is —. Eene griffel
is —. Het rad is —. Mijne lei is —. Uw boek is —.
Vaders boek is —. De poot is —. De rivier is —.
De sloot is —. Het touw is —. De weg is —. Het
voetpad is —. Klatergoud is —. De ring is —.

2.

Hoe is de *kleur* van?

Het krijt is —. De inkt is —. Het koper is —.
Een boomblad is —. De kers is —. De roos is —.
Melk is —. Het bloed is —. Uw haar is —. Mijn
haar is —. De kachel is —. Het boterbloempje is —.
De sneeuw is —. Het was is —. Het linnen is —.

Het zilver is —. Uw schoen is —. Koek is —. Een vos is —. Het viooltje is —. De violier is —. Uw kraagje is —. Goud is —. De vlam is —. De lei is —. Wijn is —. Bier is —. Koffie is —. Kaneel is —. Thee is —. Chocolade is —.

3.

Hoe is de *smaak* van?

Azijn is —. Roet is —. Suiker is —. Tabak is —. Water is —. Een appel is —. Eene citroen is —. Eene aardbei is —. Eene kers is —. Een knol is —. Een taartje is —. Het vleesch smaakt —. Eene druif is —. De kruidnagel is —.

4.

Hoe is?

Het water is —. Het paard is —. Karro is —. Moeder is —. De winter is —. De Lente is —. De muur is —. De vogel is —. De boom is —. Het vuur is —. Mijne jas is —. De zee is —. De haas is —. De wolf is —. De vos is —. Het bosch is —. De weide is —. De weg is —. De kapel is —. De kat is —. De ezel is niet —. De schilderij is —. Het schip is —. Het mes is —. De stad is —. Het dorp is —.

5.

Een vat is —. De regenboog is —. De os is —

Het schaap is —. De arend is —. De vlieg is —.
 De haan is —. Het kind is —. Mijn speelgoed is —.
 Een ei is —. Een geweer is —. De bloem is —.
 De mier is —. De slang is —. Eene overjas is —.
 Het varken is —. Het brood is —. Het ijs is —.
 Pik is —. Boter is —. Rijst is —. Het hooi is —.
 De slak is —. De kamer is —. Het dak is —. Het
 glas is —. Het ijzer is —. Het potlood is —. De
 sabel is —.

6.

Het dak is —. Het schip is —. Het touw is —.
 Het leer is —. Het blad is —. De tak is —. De
 wortel is —. De eikel is —. De koets is —. De krui-
 wagen is —. De pendule is —. De goot is —. De
 kerk is —. De sneeuw is —. Het vuur is —. Het
 kanon is —. De schoorsteen is —. Uw schoen is —.
 Wijn is —. Kancel is —. Een goudvisch is —. Stop-
 verf is —. Eene zwaluw is —. De bij is —. De soep is —.

7.

De put is niet —. Het dak is niet. — Eene roos
 is nooit —. Het viooltje is niet —. Honig is niet —.
 Azijn is altijd —. Eene pannenkoek is nooit —. Mijne
 griffel is niet —. De deur is niet —. De zon is altijd —.
 Eene troffel is —. Het ijs is nooit —. Het vuur is

altijd —. Het krijt is niet —. De ezels is dikwijls —.
De toren is altijd —. Eene hut is nooit —.

8.

De suiker is nooit —. Het zout is niet —. Het lak is niet —. Een paard is niet. — Eene kapel is niet —. Melk is altijd —. Eene bes is nooit —. Eene aardbei is nooit —. Eene citroen is altijd —. Een dorp is niet —. Een vat is niet —. De os is altijd —. Het varken is nooit —. Eene bij is nooit —. Het schaap is niet —. De leeuw is altijd —. De tijger is altijd —. De haan is altijd —. De tafel is niet altijd —. Eene straat is niet altijd —. Eene schilderij is niet altijd —.

9.

Is de roos —? Is de haas niet —? Is de snid niet —? Is het krijt altijd —? Is de pen soms —? Is het mes wel eens —? Is de inkt altijd —? Is de kachel altijd —? Is het huis —? Is het touw —? Is eene amandel —? Is de honig altijd —? Is de raaf altijd —? Is uw knikker wel eens —? Is de turf —? Is de boer soms —? Is het gras —? Is de haan altijd —? Is het ijs ook —? Is het brood wel eens —? Is de wol altijd —? Is eene naald wel eens —? Is de kikvorsch altijd —? Is de trap altijd —?

10.

Vertelt gij nu eens: *hoe* zijn:

De winter. — Het kind. — Het schaap. — De lamp. — De dag. — De nacht. — De deur. — De lantaarn. — De lucht. — De hemel. — De sneeuw. — De koe. — De weide. — De stal. — De tuinman. — De bloem. — De smid. — De kachel. — Het paard. — De straat. — De schipper.

11.

Vertelt ook eens, *hoe* zijn:

De trap. — De schoen. — De moeder. — De kamer. — De wagen. — De wieg. — De melk. — De zon. — De ring. — De maan. — De kan. — Het huis. — De zomer. — Het meisje. — De kous. — De pomp. — Het water. — De hond. — De kraam. — Het nest. — De muur. — De mug. — De vlieg.

12.

Zegt nu eens *hoe* zijn de volgende dingen *niet* of *nooit*.

Het ijs. — De sneeuw. — Het vuur. — Eene kerk. — Uw schoen. — Koffie. — Een korreltje. — Een eik. — Het bier. — Het garen. — Uw vinger. — Een tol. — Een cent. — Inkt. — Roet. — Het var-

ken. — De spin. — Koek. — Een kopje. — Een dief. — Een ei. — Eene naald — Wijn. — Stroop. — De lelie. — De ster. — Het schoolbord.

Vraagt eens *hoe* de volgende dingen zijn :

Het voetpad. — Het stroo. — Het was. — Het koper. — De ooievaar. — De sloot. — Een balk. — De soep. — De wolk. — De gracht. — Het kanaal. — De poort. — Het kalf. — De bank. — De lei. — Mijn speelgoed. — Mijn vader. — Onze spiegel. — Eene kers. — Het vleesch. — De muis. — Het priëel. — De straat. — De pen. — De schop.

Vraagt nog eens *hoe* de volgende dingen zijn :

De zee. — De hoed. — Mijn boek. — Uwe jas. — De klok. — De visch. — Haar jakje. — Zijn vest. — Ons horloge. — De abrikoos. — De morel. — Het bosch. — De den. — De pot. — De zaag. — De bijl. — De hamer. — De peer. — De appel. — Het huis. — De bezem. — Het hok. — De doos. — De spin. — Het strijkijzer. — De lantaarn. — De pollepel. — De kelder. — De kandelaar. — De lesse-

naar. — De zakdoek. — Het papier. — De bedelaar. — Het blok. — De klomp.

Afdeeling II.

1.

Vult in :

— is hoog. — is groen. — is rond. — is ovaal.
 — is vierkant. — is geel. — is spits. — is hoog. — is langgrond. — is dun. — is stomp. — is scherp. — is dik. — is laag. — is breed. — is smal. — is diep. — is blauw. — is ovaal. — is laag. — is ondiep. — is dun. — is stomp. — is scherp. — is smal. — is wijd. — is eng. — is spits.

2.

Is — wit? Is — niet rood? Is — soms wit? Is — ovaal? Is — altijd ondiep? Is — laag? Is — altijd zwart? Is — blauw? Is — paars? Is — zacht? Is — week? Is — vergiftig? Is — nooit lang? Is — altijd vet? Is — mager? Is — somtijds dun? Is — stomp? Is — hard? Is — vlug? Is — langzaam? Is — vlijtig?

3.

— is niet klein. — is nooit hoog. — is niet warm.
 — is nooit smal. — is niet tam. — is nooit traag.
 — is niet bolrond. — is niet groot. — is niet sterk.
 — is nooit slaperig. — is niet ondeugend. — is niet
 recht. — is nooit krom. — is niet handig. — is niet
 slim. — is niet dik. — is nooit langrond. — is niet
 tam. — is niet hard. — is nooit wreed. — is niet
 wild. — is niet gezond. — is nooit driekant.

4.

Een appel is lekker en gezond. De zee is — en —.
 De school is — en —. Het brood is — en —. Eene
 veer is — en —. Mijn bed is — en —. De gordijn
 is — en —. Het aanbeeld is — en —. De turf
 is — en —. Mijne broek is — en —. Mijne ketting
 is — en —. Deze stok is — en —. Uwe pen is —
 en —. Dit boek is — en —. Dit touw is — en —.
 Deze hengel is — en —. De gieter is — en —. Eene
 tobbe is — en —.

5.

Het zaad is — en —. Mijne vork is — en —. Uw
 geweer is — en —. Zijne schaats is — en —. Hare
 bijl is — en —. Deze paraplu is — en —. Een boom
 is — en —. Deze boot is — en —. De emmer is —
 en —. Een kopje is — en —. Deze straat is —

en — . Een pot is — en — . Deze weg is — en — .
 Eene kan is — en — . De pijp is — en — . Een em-
 mer is — en — . Mijn hoed is — en — . Zijn jas
 is — en — . Haar mangel is — en — . Een zwaan
 is — en — .

6.

Melk is -- en — . Bier is — en — . Eene rups is —
 en — . Een visch is — en — . De schuur is — en — .
 Kaas is — en — . De aap is — en — . Een snoek
 is — en — . Eene roos is — en — . De doorn is —
 en — . Een blad is — en — . De soldaat is — en — .
 Eene kaars is — en — . Een spinneweb is — en — .
 De musch is — en — . Eene vleermuis is — en — .
 Eene flesch is — en — . De keuken is — en — .
 Onze kast is — en — . Deze boterham is — en — .
 Deze vaas is — en — . Mijn handschoen is — en — .

7.

Het glas is — en — . Het lak is — en — . De
 spons is — en — . De zeep is — en — . Eene muis
 is — en — . De olifant is — en — . Een walvisch
 is — en — . De lei is — en — . Het bord is — en — .
 Mijn oor is — en — . Een vogel is — en — . Onze
 gang is — en — . Mijne les is — en — . Deze hark
 is — en — . Het zand is — en — . Mijn schrijfboek
 is — en — . Een steen is — en — . De bloem is —

en —. Modder is — en —. Eene turf is — en —.
De mand is — en —. De rat is — en —. Mijne
slee is — en —. Deze trap is — en —.

8.

Eene erwte is — en —. De nacht is — en —. De
dag is — en —. Eene gracht is — en —. De zolder
is — en —. De kachel is — en —. Het liedje is —
en —. Deze teekening is — en —. Dit cijfer is —
en —. Het venster is — en —. Ons oog is — en —.
Dit kind is — en —. De vink is — en —. De slak
is — en —. De vos is — en —. Deze reis is —
en —. Een luiaard is — en —. Een reus is — en —.
Een dwerg is — en —. De matroos is — en —.
De pauze is — en —. Een blok is — en —.

9.

Het zeil is — en —. De wind is — en —. De
mast is — en —. De wimpel is — en —. De boeg-
spriet is — en —. Het anker is — en —. De boeg
is — en —. Onze duif is — en —. Het linneu
is — en —. De zon is — en —. Mijn vlieger is —
en —. Een spijker is — en —. De wesp is — en —.
De leeuw is — en —. De slak is — en —. Dit
koffer is — en —. Eene kaars is — en —. De heide
is — en —. Een kasteel is — en —. Het goud is —

en —. Het ijzer is — en —. Porselein is -- en —.
Mijne laars is — en —. De distel is — en —. Een
gulzigaard is — en —.

10.

— is lang en smal. — is hoog en breed. — is
vierkant en dun. — is droog en licht. — is kort en
breed. — is rond en hol. — is guur en koud. — is
dik en hoog. — is dun en sterk. — is zwart en
zwaar. — is teer en fijn. — is krom en breed. — is
hard en zwaar.

11.

— is hoog en dun. — is groot en sterk. — is
breed en diep. — is dik en vet. — is zacht en warm.
-- is warm en rood. — is zoet en sappig. — is bitter en
droog. — is recht en lang. — is spits en dun. — is lek-
ker en gezond. — is vlug en wakker. — is sluw en
wreed. — is dom en koppig. — is lief en vlug. — is
valsch en vleierend. — is klein en licht. — is stomp en
zwaar. — is groot en ruim.

12.

Vertelt ge nu eens *hoe* de volgende dingen zijn en
vergeet het woordje *en* niet:

Het lood. — Het diamant. — Een steenkool. —
Onze stad. — Deze stoomboot. — Dit geweer. — Een

rijtuig. — Mijne jas. — Onze Fidel. — Een sabel. — Een tapijt. — Het deeg. — Salade. — De aardbei. — Dit lint.

13.

Eene zeef. — De horen. — De kast. — Deze schroef. — Dit zeil. — Deze tak. — Mijne paraplu. — Onze vlag. — Dit net. — Het hondenok. — De hark. — De zakdoek. — Eene duig. — De slang. — De beer. — Deze brief. — Het hert. — De gans.

14.

Vraagt eens *hoe* de volgende dingen zijn en vergeet nu ook het woordje *en* niet.

Elastiek. — Deze griffel. — Het marmer. — Eene kaars. — Een stoep. — Het plein. — Het hek. — De vijver. — De berg. — De wal. — De dam. — De bank. — Het papier. — De stoel. — Eene letter. — Het water.

15.

Het vleesch. — De kelder. — De uil. — De bever. — St.-Nicolaas. — De winkel. — De teugel. — Het zadel. — De ladder. — Een korfje. — Een rozenknop. — De Lente. — De druif. — De Herfst. — De klei. — De wind. — De regen. — De hagel. — Het boerenhuis. — Een gulden.

AFDEELING III.

1.

Als ge zegt:

eene *groene* roos of eene *witte* peer;
de *vierkante* zon of het *koude* vuur
spreekt ge geheel verkeerd.

Groen past niet bij *roos*.

Wit past niet bij *peer*.

Vierkant behoort niet bij *zon*.

Koude behoort niet bij *vuur*.

Ge moet zeggen:

eene *roode* roos; eene *gele* peer;
de *ronde* zon; het *warme* vuur.

De woorden:

roode, gele, ronde en *warme* passen WEL
bij *roos, peer, zon* en *vuur*.

2.

Schrijft nu naast elk woord, een *woordje dat er wel bij past*.

Een — kind. Een — hond. Een — boek. Mijn —
vader. Mijne — moeder. Een — bord. Deze — bank.
Die — deur. Onze — kachel. Deze — tafel. Mijn
— haan. Deze — straat. Mijne — kaart. Dit — boek.

Onze — lamp. De — maan. De — koets. Deze — koe. Die — winkel. Deze — ster. Hare — duif. Hun — tuin. Ons — priëel.

3.

Mijn — broeder. Onze — zuster. Deze — appel. Die — klok. Die — bij. De — kip. De — stroop. Deze — lelie. De — hemel. De — ring. Het — ijs. De — leeuw. De — stoomboot. De — kers. De — aap. Het — rad. De — beuk. De — klaver. De — rijst. De — boter. Een — snoek. Eene — schilderij.

4.

Deze — kast. Het — glas. De — berg. De — verfoos. De — schelvisch. De — kapel. De — sneeuw. Mijne — handen. Het — stroo. De — koffie. Het — bosch. Het — voetpad. De — zee. Mijn — grootvader. Mijne — wangen. De — schaar. Eene — muis. De — molen. Eene — piano. Eene — stad. Eene — paraplu. De — haas. De — vos. Eene — kous. Eene — citroen. Een — paard.

5.

Nu zullen wij eens *omgekeerd* te werk gaan.

Eene verre —. Het zachte —. Het heldere —. Een hooge —. Eene rijpe —. Een harde —. Dit mor-

sige —. Het beleefde —. De vroolijke —. De mooie —. Een warme —. Een zwaar —. Een rond —. De trouwe —. Het frissche —. De geurige —. Het dikke —. Een lekkere —. De groote —. Een scherp —.

6.

De lieve —. De koude —. Het goedige —. De valsche —. Het wreede —. Het domme —. De grilliche —. De dikke —. Het groene —. De bittere —. De zoete —. De vlugge —. Het tamme —. De wilde —. De stevige —. De blauwe —. De losse —. De ruime —. De stompe —. Eene kleine —. De arme —.

7.

De voorzichtige. — Het dartele —. De zindelijke —. De donkere —. De vriendelijke —. De prachtige —. Het eenvoudige —. De zwarte —. De beste —. Een lekkere —. Een nuttig —. De weeke —. De heerlijke —. De gele —. Het gladde —. Het zachte —. Een vroolijke —. De jonge —. Eene groene —. De stoute —. De warme —. De dure —.

8.

De lange —. Eene fraaie —. De heldere —. Het bruine —. De ovale —. De langzame —. De bleeke —. De gladde —. De wijde —. Het smalle —. Het wilde —. De onrijpe —. De vaste —. De bolronde —. Het

nieuwe —. De blanke —. De spitse —. De ruwe —.
De gesloten —. De witte —. De kromme —. De gebogen —. De oude —. De blinkende —. De flauwe —.

9.

Schrijft nu nog eens op *hoe* de volgende dingen zijn :

Een rijpe appel is —. Een verroest mes is —. De trouwe hond is —. De voedzame melk is —. De hoge boom is —. De oude toren is —. De gouden ring is —. De lieve lente is —. De dikke muur is —. Het goede schaapje is —. De vlugge zwaluw is —. De trotsche pauw is —. De wakkere haan is —. De witte lelie is —. Een zure appel is —. De koude winter is —.

10.

Onze nieuwe tafel is —. Uw linnen kiel is —. Zijn oude schoen is —. De malsche regen is —. Het fijne laken is —. Een braaf kind is —. De vlugge haas is —. Het harde ijs is —. De dikke eik is —. Een dikke jas is —. De rauwe aardappel is —. De gekookte aardappel is —. Het gebraden vleesch is —. Een geschildte appel is —. Eene gekookte peer is —. Eene rijpe peer is —.

11.

Vult eens in en denkt vooral aan de vraag *hoe*.

Eene kachel is rond of —. Een kind is vlug of —.

Een kind is — of —. Het mes is — of —. De roos
is — of —. Het huis is laag of —. De muur is dun
of —. De tafel is — of —. Een hond is — of —.
De griffel is — of —. De weg is recht of —.
Een hoek is oud of —. Een portret is — of —. De
dag is — of —. De dieren zijn nuttig of —.

12.

Eene straat is lang of —. De kachel is warm of —.
Een vogel is groot of —. Een appel is rijp of —.
Een appel is rond of —. Het ijzer is verroest of —.
De plank is glad of —. De boom is dun of —. Een
os is vet of —. Eene bloem is fraai of —. Eene sloot
is breed of —. Het laken is grof of —. De deur is
open of —. Eene duif is tam of —. Het kussen is
zacht of —. De boom is vruchtbaar of —.

13.

Een put is diep of —. Een mensch is jong of —.
Het blad is groen of —. De nacht is donker of —.
Het kleed is nieuw of —. Eene poort is wijd of —.
Het ijs is glad of —. Eene mand is ledig of —. Een
jongen is braaf of —. Het spel is prettig of —. De
soep is zout of —. Het koper is geel of —. De sol-
daat is dapper of —. De boter is duur of —. Eene
letter is leelijk of —. Een knaap is dom of —. Het
haar is gekruld of —.

14.

Vult eens in:

Zoo hard als ijzer. Zoo zwaar als —. Zoo licht als —.
 Zoo hoog als —. Zoo diep als —. Zoo dom als —.
 Zoo vet als —. Zoo zacht als —. Zoo lang als —.
 Zoo glad als —. Zoo klein als —. Zoo spits als —.
 Zoo goed als —. Zoo dik als —. Zoo zuur als —.

15.

Vult eens in:

Zoo geel als —. Zoo morsig als —. Zoo scherp
 als —. Zoo helder als —. Zoo geurig als —. Zoo
 ruim als —. Zoo week als —. Zoo wild als —. Zoo
 rood als —. Zoo vlug als —. Zoo bruin als —. Zoo
 zoet als —. Zoo rond als —. Zoo ruw als —. Zoo
 fijn als —.

16.

Vult eens in:

Zoo teer als —. Zoo dun als —. Zoo wreed als —.
 Zoo trotsch als —. Zoo wakker als —. Zoo vlijtig
 als —. Zoo groen als —. Zoo duur als —. Zoo sterk
 als —. Zoo wit als —. Zoo blank als —. Zoo eerlijk
 als —. Zoo bitter als —. Zoo leelijk als —. Zoo valsch
 als —. Zoo trouw als —. Zoo koud als —. Zoo
 paars als —.

AFDEELING IV.

1.

Vult eens in en zegt *wat* de volgende dingen zijn:

De musch is een —. De nachtegaal is —. De eend is —. De arend is —. De hen is —. De ooievaar is —. De zwaan is —. De vink is een —. De gans is —. De struis is een —. De gier is een —. De specht is een —. De papegaai is —. De kanarie is —. De leeuwerik is een zangvogel.

2.

De snoek is een —. De kabeljauw is —. De meikever is —. Een haai is —. De ekster is —. Het klokje is —. De rogge is een —. Het paard is —. De boom is —. De knol is —. De ezel is een —. De appel is —. De framboos is eene —. Salade is —. De kool is —. De winter is —.

3.

Andijvie is —. Het roodborstje is —. Amsterdam is —. Eene zaag is —. Brood is —. Melk is —. Wijn is —. IJzer is een —. Eene sabel is —. Eene jas is een —. Eene kast is een —. De lelie is eene —. Lood is een —. De koets is een —. Turf is eene —. Koper

is een —. De aardbei is eene —. Ik ben een —.
Eene noot is eene —. De olifant is een —.

4.

Nu eens aldus:

De roos is eene *fraaie bloem*. De leeuw is een —.
De tijger is een — —. De vos is een — —. De
slang is een — —. Brood is een — —. De struis is
een — —. Het sijsje is een — —. Eene hut is
een — —. Een kalf is een — —. Het lam is een
— —. Een kuiken is een — —. Eene rivier is een
— —. Turf is eene — brandstof. Een pauw is een
— —. Het schaap is een — —. De mier is een — —.
IJzer is een — —. Eene koets is een — —. De
zeis is een — —.

5.

Bier is een — —. Eene aardbei is eene — —.
De beuk is een — —. Het gras is eene — —. De
ploeg is een — —. De Lente is een — —. De zwaan
is een — —. Het varken is een — —. Eene beek is
eene — —. Een paleis is een — —. Melk is een — —.
De bever is een — —. De citroen is eene — —. Koffie
is een — —. De muis is een — —. Het goud is een — —.
De salade is eene — groente. De paling is een — —.

6.

Het kanaal is een — water. Eene poort is eene — deur.
 Het hert is een — —. De eikel is geen — —. Een
 stoomboot is een — —. De keizer is een — heer.
 De boer is een — —. De musch is een — —.
 Het horloge is een — —. Het stadhuis is een — —.
 De piano is een — —. Eene erwte is eene — —. Een
 knop is eene — —. De rat is een — —. Een struik
 is een — —. De beer is een — —. Een kasteel is
 een — —. Een zwaard is een — —. Een schimmel
 is een — —.

7.

Vult nog eens in :

Een stoel is hooger *dan* eene *stoof*. Een haas is
 vlugger dan — —. De toren is hooger dan — —.
 Het paard is sterker dan — —. Een paard is zwak-
 ker dan — —. Honig is zoeter dan —. Water is ge-
 zonder dan —. Wol is zachter dan —. Brood is goed-
 kooper dan —. Laken is duurder dan —.

8.

Sneeuw is witter dan —. De zee is dieper dan —.
 Een snoek is grooter dan —. Eene veer is lichter
 dan —. Eene naald is spitscher dan —. Een hond is
 trouwer dan —. Mijn broeder is beleefder dan —.

Het ijs is gladder dan —. Het garen is dunner dan —.
De zwaluw is vlugger dan —.

9.

Eene rat is grooter dan —. Eene jas is langer dan —. Eene stad is grooter dan —. Eene perzik is grooter dan —. Goud is meer waard dan —. De haan is grooter dan —. Eene noot is harder dan —. De den is rechter dan —. De Winter is guurder dan —. De Zomer is warmer dan —. Eene rivier is breeder dan —. Het glas is harder dan —.

10.

Vult eens in en zegt *waarvan* de volgende dingen gemaakt zijn.

Een lepel is van —. De schaar is van —. Een bord is van —. De wieg is van —. De kachel is van —. Het touw is van —. Een vest is van —. De zolder is van —. Een klosje is van —. Het brood is van —. Mijne jas is van —. Deze mand is van —. Eene vaas is van —. Een horloge is van —.

11.

De muur is van —. Het kanon is van —. De kous is van —. Het zeil is van —. Haar kraagje is van —. Het bord is van —. De spijker is van —. De deken is van —. Het lepeldoosje is van —. Dit tafelkleed

is van —. De sabel is van —. De deur is van —. Mijn schoen is van —. Mijn hoed is van —. De kaart is van —. De lei is van —. Deze pendule is van —. Eene knoop is van —. Hare japon is van —. Het penseel is van —.

12.

Eene trompet is van —. De schotel is van —. De slede is van —. De ring is van —. Het schip is van —. Het gewicht is van —. De pen is van —. Het nestje is van —. Eene pijp is van —. Deze bal is van —. De vork is van —. Het aanbeeld is van —. De paraplu is van —. De schaal is van —. Het vat is van —. De evenaar is van —. Deze pen is van —. De emmer is van —. Een dasje is van —. Het slot is van —.

13.

Eene goot is van ijzer of van hout. Het brood is van — of van —. Eene kous is van — of van —. Eene kast is van — of van —. Een pot is van — of van —. Het hemd is van — of van —. Een ketel is van — of van —. Eene kaars is van — of van —. Het dak is van — of van —. Een ring is van — of van —.

14.

Eene japon is van zijde of van —. Eene paraplu is van — of van —. Eene hark is van — of

van —. De brug is van — of van —. Een horloge is van — of van —. Eene melkkan is van — of van —. Eene bank is van — of van —. Een mantel is van — of van —. De tabakspijp is van — of van —. Een schip is van — of van —. Eene tent is van — of van —.

15.

Nu moet ge eens iets vertellen van:

„De lei. — Het boek. — De griffel. — Het potlood. — De pen. — De inkt. — De inktpot.”

Bijv.:

Mijne *lei* is niet groot.

Eene *lei* is langwerpig vierkant.

Maakt over elk woord twee zulke kleine zinnen.

AFDEELING V.

1.

Vult eens in:

Ik kan loopen. Ik kan —. Ik kan —. Ik kan —.
 Ik kan —. Ik kan —. Ik kan —. Ik kan —. Ik
 kan —. Ik kan —. Ik kan —. Ik kan —. Ik kan —.
 Ik kan —. Ik kan —. Ik kan —. Ik kan —. Ik
 kan —. Ik kan —. Ik kan —. Ik kan —. Ik kan —.

2.

De hond kan —. De hond kan —. De hond kan —

De hond kan —. De hond kan —. De hond kan —.
 De hond kan —. De hond kan —. De hond kan —.
 De hond kan —. De hond kan —. De hond kan —.
 De hond kan —. De hond kan —. De hond kan —.
 De hond kan —. De hond kan —.

3.

Ik kan niet —. Ik kan niet —. Ik kan niet —.
 Ik kan niet —. Ik kan niet —. Ik kan niet —. Ik
 kan niet —. Ik kan niet —. Ik kan niet —. Ik kan
 niet —. Ik kan niet —. Ik kan niet —. Ik kan
 niet —. Ik kan niet —. Ik kan niet —. Ik kan niet —.

4.

De hond kan niet —. De hond kan niet —. De
 hond kan niet —. De hond kan niet —. De hond
 kan niet —. De hond kan niet —. De hond kan
 niet —. De hond kan niet —. De hond kan niet —.
 De hond kan niet —.

5.

De meid kan —. De meid kan —. De meid kan —.
 De meid kan —. De meid kan —. De meid kan —.
 De meid kan —. De meid kan —. De meid kan —.
 De meid kan —. Een meisje kan —. Een meisje
 kan —. Een meisje kan —. Een meisje kan —. Een
 meisje kan —. Een meisje kan —. Een meisje kan —.
 Een meisje kan —.

6.

De vink kan —. De zwaluw kan —. De nachtegaal kan —. De eend kan —. De eend kan —. De eend kan —. De vink kan —. De zwaluw kan —. De nachtegaal kan —. De gans kan —. De zwaan kan —. De leuwerik kan —. De specht kan —. De duif kan —. De koekoek kan —. De musch kan —. De eend kan —.

7.

De smid kan —. De smid kan —. De smid kan —. De smid kan —. De smid kan —. De smid kan —. De verver kan —. De verver kan —. De verver kan —. De verver kan —. De timmerman kan —. De timmerman kan —. De timmerman kan —. De timmerman kan —. De timmerman kan —. De timmerman kan —.

8.

Kan de visch —? Kan de visch —? Kan de visch —? Kan de visch niet —? Kan de visch niet —? De slang kan —. De slang kan —. De slang kan —. Kan de slang niet —? Kan de slang niet —? Kan de slang niet —? De meikever kan —. De meikever kan —. De meikever kan niet —. De bij kan —. De bij kan —. De bij kan. — De kapel kan —. De kapel kan niet —.

9.

Kan de boer —? De boer kan —. De boer kan —.
 De boer kan —. Kan de boer —? De boer kan —.
 De tuinman kan —. De boer kan —. De tuinman
 kan —. De boer kan niet —. De tuinman kan —.
 De boer kan —. De tuinman kan —. De boer kan —.

10.

Het zout kan smelten. Kan het ijzer —? Het hout
 kan —. De boter kan —. Het water kan —. Papier
 kan niet —. Papier kan wel —. Suiker kan —. De
 boom kan —. De boom kan —. Een boom kan niet —.
 De bloem kan —. De bloem kan —. Eene plant kan
 niet —. De zon kan —. De zon kan —. De zon
 kan —. De maan kan —. De ster kan niet —.

11.

Het schip kan —. Het schip kan —. Eene vlag
 kan —. Eene klok kan —. Eene klok kan —. Een
 bok kan —. Een bok kan —. De wind kan —. De
 wind kan —. De haas kan —. De haas kan niet —.
 Eene naald kan —. Een touw kan —. Eene slak
 kan —. Eene mug kan —. Eene mug kan —. Eene
 wesp kan. — Een kikvorsch kan —. De kachel kan —.
 De jager kan —. De jager kan —.

12.

Eene muis kan —. Kan eene muis —? Eene muis

kan niet —. Het glas kan —. Het linnen kan —. Een stoel kan —. Het paard kan —. Het paard kan —. Een rad kan —. Het vuur kan —. Het vuur kan —. Een appel kan —. Het ijzer kan —. Het water kan —. Een worm kan —. Een kind kan —. Het haar kan —. Het kleed kan —. De schoen kan —. Eene ketting kan —. Het eten kan koken. — Een glas kan —.

13.

Vraagt gij nu eens, *wat* deze dingen *kunnen*.

De bakker: bijv.: *Kan de bakker kneden?*

De visch. — De mier. — De bij. — De rups. — De spreeuw. — De roos. — Het hooi. — De boter. — De haas. — De egel. — De molen. — De regen. — De ezel. — De sneeuw. — De rook.

14.

De karaf. — De knikker. — De schaar. — De visscher. — De metselaar. — Het varken. — De zweep. — De kaars. — Het was. — De leeuw. — Het garen. — De bok. — De goudvisch. — De gordijn. — De zwaluw. — De ster. — De eend. — De soldaat. — Het hout. — De aap. —

15.

Vraagt nu eens, wat deze dingen *niet* kunnen.

Fidel: *Kan Fidel niet rekenen?*

De poes. — De duif. — De boom. — De kachel. —
 De suiker. — De regen. — De rat. — Het konijn. —
 De eik. — De klok. — De bloem. — Het schip. —
 De vaas. — Het kopje. — De kanarie.

16.

Ge moet nu eens iets vertellen van :

„Het liniaal. — De koker. — De pennenhouder. —
 Het mes. — Het pennemes.”

bijv.: Het *liniaal* mag niet krom zijn.

Het *liniaal* kan licht breken.

Het *liniaal* is van hout of van ijzer.

17.

De onderwijzer kan *mooi* schrijven. De jager kan — — .
 De hond kan — — . Anna kan — — . Johan kan — — .
 Vader kan — — . Mijn broeder kan — — . Eene kat
 kan — — . Eene bloem kan — — . Een appel kan — — .
 Een pauw kan — schreeuwen. De donder kan — ra-
 telen. De slang kan — — .

AFDEELING VI.

1.

Ik heb twee handen — . Ik heb — . Ik heb — . Ik
 heb — . Ik heb — . Ik heb twee — . Ik heb — . Ik

heb —. Gij hebt —. Ik heb tien —. Ik heb twintig —.
 Ik heb —. Ik heb —. Ik heb —. Gerrit heeft —.
 Jan heeft —. Vader heeft —. Wij hebben —. De
 onderwijzer heeft —. De boer heeft —. Ik heb —.
 Hij heeft —. Hij heeft één —.

2.

Eene tafel heeft —. Eene tafel heeft —. Eene tafel
 heeft —. De kast heeft —. De kachel heeft —. De
 stoel heeft —. De stoel heeft —. Het mes heeft —.
 Het mes heeft —. Het mes heeft —. De ketel heeft —.
 De ketel heeft —. De ketel heeft —. De boom heeft —.
 De boom heeft —. Een schoen heeft —. Een
 schoen heeft —. Een hoed heeft —. Een hoed heeft —.
 Eene pet heeft —. •

3.

Een ezel heeft vier —. Een ezel heeft —. Een
 ezel heeft —. Een ezel heeft —. Een vogel heeft —.
 Een vogel heeft —. Een vogel heeft —. Een vogel
 heeft —. Een vogel heeft —. Een snoek heeft —.
 Een snoek heeft —. Een snoek heeft —. Een snoek
 heeft —. Een kikvorsch heeft —. Een kikvorsch
 heeft —. Eene pad heeft —. Eene pad heeft —. Eene
 slang heeft —. Eene slang heeft —.

4.

De meikever heeft —. De bij heeft —. De mier

heeft —. De wesp heeft —. De vlieg heeft —. De mug heeft —. De bij heeft —. De meikever heeft —. De rups heeft —. De vlinder heeft —. De vlieg heeft —. De wesp heeft —. De mier heeft —. De spin heeft —. De rups heeft —. De meikever heeft —. De spin heeft —. De bij heeft —. De glazenmaker heeft —.

5.

Een visch heeft geen *pooten* —. Een visch heeft geen —. Een visch heeft geen —. Een paard heeft geen —. Een paard heeft geen —. De slang heeft geen —. Dit schip heeft geen —. Deze mand heeft geen —. Deze stoel heeft geen —. Dit huis heeft geen —. Deze boom heeft geen —. Deze pot heeft geen —. Deze tuin heeft geen —. Deze man heeft maar een —. Deze naald heeft geen —. Een oude hond heeft geen —. Een arme man heeft geen —.

6.

Doet over elk der volgende dingen eens twee vragen, die met *heeft* beginnen.

De toren. — De klok. — De ketting. — De bloem. — Het mes. — De emmer. — De piano. — De viool. — De trompet. — De hamer. — Het orgel. — De lei. — Het potlood. — De duif. — De gulden. — De brug. — Het bosch.

7.

Evenzoo over:

De stad. — De school. — Mijne jas. — Mijne grif-
fel. — De koe. — De gans. — Het eekhoortje. —
Het blad. — Eene bijl. — De ekster. — De slak. —
De tang. — De harp. — De schaaf. — De herder. —
De heide. — De wolf. — Het huis. — De kalkoen. —
De schilderij. — De bever. — De turf. — Het viooltje.

8.

Gij moet nu eens iets vertellen over:

Stoel. — Spiegel. — Schilderij. — Kast. — Lede-
kant. — Lamp. — Piano.

bijv. De *stoel* heeft vier pooten.

De *stoel* heeft vele sporten.

Deze *stoel* heeft eene zitting van trijp.

9.

Vult nu eens in:

Het paard eet — en —. De kat eet — en —.
De muis eet — en —. De mol eet — en —. De
musch eet — en —. Ik eet — en —. Het var-
ken eet — en —. De zwaan eet — en —. De zwa-
luw eet — en —. De vink eet — en —. De ezel
eet — en —. De meikever eet — en —. De kip eet —
en —. De ooievaar eet — en —. De haas eet —
en —. De spin eet — en —. Het hert eet — en —.
De olifant eet — en —. De mensch eet — en —.

10.

De smid maakt een — en een —. De loodgieter maakt een — en een —. De metselaar maakt een — en een —. De timmerman maakt eene — en eene —. De wever maakt — en —. De bijen maken — en —. De naaister maakt een — en een —. De juffrouw maakt eene — en een —. De pottenbakker maakt een — en een —. De mandenmaker maakt een — en een —. De schoenmaker maakt een — en eene —. De kui-per maakt een — en eene —.

11.

Ik schrijf eenen —. Ik lees mijne —. Ik zoek —. Ik zing een —. Ik teeken een —. Ik leer een —. Ik meet —. Ik graaf een —. Ik eet eene —. Ik eet eenen —. Ik roep —. Ik zoek —. Ik zie —. Ik zie —. Ik hoor —. Ik zie —. Ik wasch —. Ik vang —. Ik poot —. Ik ruik —. Ik tel —. Ik hoor —. Ik bouw —. Ik wiedz —. Ik pluk —.

12

De bakker bakt —. De verver verft —. De meid schrobt —. De knecht wascht —. De jager schiet —. Het kind breekt —. Het schaap eet —. Moeder braadt —. Moeder snijdt —. Ik vlecht —. De knaap vangt —. De jongen slaat —. Ik drink —. De slager slacht —. De boer bewerkt —. De timmerman

zaagt —. Moeder bakt —. De kat vangt —. De wolf verscheurt —.

13.

De bakker stookt —. De boer dorscht —. De boer egt —. De tuinman hakt —. De bakker kneedt —. De bakker veegt —. De herder hoedt —. De landman zaait —. De molen maalt —. De ezel draagt —. De koe herkauwt —. De vink pikt —. De vink zingt een liedje —. De schoenmaker klopt —. De leerjongen borstelt —. De jager fluit —. De haas ziet —. De hond ruikt —. Het paard trekt —. Ik koop —. Ik koop —. Ik koop —.

14.

Gij moet nu eens iets vertellen van:

„De bedelaar. — De schipper. — De soldaat. — De duif. — De Koning. — De klok.”

bijv. De *bedelaar* vraagt eenen cent.

De *bedelaar* is arm en ongelukkig.

15.

Vertelt ook iets van:

„De markt. — De melk. — De herder. — De koopman. — De groenvrouw. — De slager. — De zolder.”

bijv. De *markt* is een groot plein.

De *markt* is 's morgens vol kramen en tentjes.

Vult eens in:

Ik eet eenen — appel. De zijderups spint —. De appelboom draagt —. De vrouw meet —. De man telt —. De koopvrouw weegt —. De slager weegt —. De timmerman meet —. Deze man peilt —. De meid spoelt —. De knecht pompt —. De jongen blaast eene —. De vrouw draagt —. De man mangelt —. Die meid schrobt —. Deze dame geeft —. Het meisje begiet —.

17.

Deze man hakt —. De visscher vangt —. De vader prijst —. De moeder bestraft —. De meid schuurt —. Deze man drijft —. De hond bewaakt —. De spin vangt —. De man rolt —. De steenhouwer kapt —. De meid kookt —. Vader rookt —. De hond bijt —. De jongen plaagt —. De kat krabt —. De metselaar metselt —. De kuiper droogt —. De bok stoot —. Het konijn eet —. De jongen vangt —.

AFDEELING VII.

1

Vult eens in:

Ik schrijf met —. Ik teeken met —. Ik zie met —.

Ik hoor met —. Ik ruik met —. Ik proef met —.
 Ik schrijf met —. Ik spreek met —. Ik loop met —.
 Ik pak met —. Ik snijd met —. Ik schuier met —.
 Ik kleur met —. Ik spit met —. Ik hap met —.
 Ik eet soep met —. Ik eet vleesch met —. Ik meet
 met —.

2.

Ik knik met —. Ik knip met —. Ik klop met —.
 De jager schiet met —. De soldaat schiet met —.
 De soldaat steekt met —. De soldaat slaat met —.
 De boer maait met —. De boer dorscht met —. De
 boer spit met —. De man kapt met —. De slager
 snijdt met —. De eend zwemt met —. De vogel vliegt
 met —. De visch zwemt met —. De timmerman zaagt
 met —. De timmerman klopt met. — De smid ha-
 mert met —. Het paard slaat met —. De vogel pikt
 met —. De moeder wenkt met —.

3.

Ik ben een kind. Ik word een —. Mijn broeder
 wordt —. Jan wordt —. Mijn vriend wordt —.
 Mijne zuster wordt —. Een lam wordt —. Een kalf
 wordt —. Een veulen wordt —. Een knop wordt —.
 Een bloesem wordt —. Het deeg wordt —. Een kuiken
 wordt —. Een zaadje wordt —.

4.

Vertelt eens iets van een:

„Lepel. — Vork. — Schotel. — Flesch. — Kan. —
Bord. — Kandelaar.”

bijv.: De *lepel* is van tin of van zilver.

Met den *lepel* eet ik soep.

De *lepel* heeft een ovalen bek.

5.

Vertelt ook eens iets van de:

„Ketel. — Pot. — Tang. — Pook. — Fornuis. —
Vijzel. — Theepot. — Karaf.”

bijv.: De *ketel* heeft eenen bodem.

Het hengsel zit aan den *ketel*.

De *ketel* is van koper of van blik.

6.

Ik ben in *de kamer*. Ik ben in —. Ik ben op —.
Ik ben in —. Ik ben op —. Ik ben in —. De bij zit
op —. De koe is in —. Het paard loopt in —. De
hond ligt in —. De vogel zit in —. Het kind slaapt
in —. Ik slaap in —. Ik rijd in —. De bloemen
staan in —. Het dak is op —. De pan ligt op —.
De tuin is achter —. De vogel zit op —.

6.

De lamp staat op —. De stoel staat op —. De
spiegel hangt aan —. De lei ligt op —. Het raam

is in —. De ruit is in —. De gordijn hangt voor —.
 De bloem is in —. De zon staat aan —. De worm
 leeft in —. De visch leeft in —. Het nest is in —.
 De slak kruipt in —. De spin zit in —. De appel
 groeit aan —. Een knol groeit in —. De bes groeit
 aan —. De druif groeit aan —. De wagen rolt over —.
 De olie brandt in —. De man zit op—.

8.

Vertelt nu eens iets van:

Schaar. — Rasp. — Zeef. — Hakmes. — Strijk-
 ijzer. — Lantaarn. — Trechter.

bijv.: Eene *schaar* heeft twee bladen.

Met de *schaar* kan ik knippen.

De koopman heeft eene *schaar* aan een lint.

9.

Vertelt eens iets van:

Geweer. — Sabel. — Bajonet. — Pick. — Vaan-
 del. — Vlag.

bijv.: De soldaat draagt een *geweer*.

Met het *geweer* kan hij schieten.

Hoe draagt de soldaat het *geweer*?

10.

Vult eens in:

De man zit — het paard. De man staat — het
 paard. De man loopt — het paard. Ik zit — eene

bank. Ik spring — de bank. Ik sta — de bank. Ik kruip — de bank. De paal staat — den grond. De paal ligt — den grond. De stoep is — de deur. De wijn is — het vat. Het water lekt — het vat. Het water druipt — de paraplu. De jongen klimt — den boom. De jongen zit — een' tak. De jongen valt — den boom.

11.

Vertelt eens iets van een :

„Schoen. — Laars. — Jas. — Broek. — Vest. — Hoed. Pet. — Tasch.”

bijv. : Ik heb een *schoen* aan den voet.

De *schoen* is van leer.

De schoenmaker maakt den *schoen*.

12.

Vertelt eens iets van de :

„Boor. — Hamer. — Beitel. — Zwaai. — Zaag. — Schaaf. — Vijl.”

bijv. : De *boor* gaat rond en om.

De *boor* is van hout en van ijzer.

Het ijzer is hol en half-rond.

Het ijzer heet *boorijzer*.

13.

De jongen springt — eene sloot. De jongen springt — eenen paal. De jongen valt — de sloot. Het varken

hangt — eene ladder. De koffie is — de kan. De haas springt — de heg. Het paard drinkt — den emmer. — De boom staat — den tuin. De vogel vliegt — het dak. De zon staat — den hemel. Het rijtuig staat — de deur. De musch vliegt — de takken.

14.

Vertelt eens iets van de:

„Straat. — Winkel. — Stadhuis. — Kerk. — School — Poort. — Wal. — Toren”.

bijv.: Op de *straat* is veel te zien.

De *straat* is van breede en platte steenen.

De *straat* is lang of kort.

15.

Vertelt eens iets van de:

„Zeis. — Hark. — Schop. — Spade. — Gieter — Bijl.”

bijv.: De boer maait met de *zeis*.

De *zeis* is een groot en breed mes.

De *zeis* heeft een langen steel.

16.

De molen maalt door —. Het water bevriest door —. De sneeuw smelt door —. De bloem bloeit door —. De bloem verdort door. — De kikvorsch wordt stijf door —. Het glas smelt door —. De jongen valt door —.

Vertelt eens iets van de:

„Ploeg. — Egge. — Vlegel. — Schop. — Spade. —
Kar. — Wagen. — Karn.”

bijv.: De *ploeg* gaat door het land.

De *ploeg* heeft een scherp mes.

De *paarden* trekken den ploeg.

Vertelt eens iets van de:

„Viool. — Trompet. — Fluit. — Harp. — Piano.”

bijv.: De *viool* geeft een' fijnen toon.

De *viool* heeft vier snaren.

Bij de *viool* behoort de strijkstok.

AFDEELING VIII.

Vult eens in en denkt aan de vraag *wie* of *wat*:

Ik spreek. — schrijf. — dans. — lees. — leer.
Gij spreekt. — schrijft. — danst. — leest. — leert.
— spreekt. — schrijft. — danst. — leest. — leert.
— spring. — zie. — speel. — luister. — lach.
— springt. — ziet. — speelt. — luistert. — lacht.
— springt. — ziet. — speelt. — luistert. — lacht.

2.

— teeken. — speel. — droom. — kniel. Ik gooi.
 — teekent. Gij speelt. — droomt. — knielt. — gooit.
 — teekent. — speelt. — droomt. — knielt. — gooit.
 — slaap. — knikker. — voel. — roep. — buk.
 — slaapt. — knikkert. — voelt. — roept. — bukt.
 — slaapt. — knikkert. — voelt. — roept. Hij bukt.

3.

De vogel vliegt. — vliegt. — vliegt. — zwemt.
 — zwemt. — zwemt. — trekt. — trekt. — trekt.
 — kruipt. — kruipt. — kruipt. — riekt. — riekt.
 — riekt. — loeit. — loeit. — blaft. — bloeit.
 — bloeit. — bloeit. — graaft. — graaft. — graaft.

4.

Vertelt eens iets van :

„Het kanon. — De trom. — Het pistool. — De
 degen. — De kogel. — Het kruit.”

bijv. : Het *kanon* is groot en zwaar.

Met het *kanon* kan men ver schieten.

In het *kanon* doet men kruit en kogels.

5.

Vertelt eens iets van :

„Het water. — De wijn. — Het bier. — De melk. —
 De thee. — De koffie. — De azijn. — De limonade.”

bijv.: In het *water* kan ik niet leven.

Ik drink *water* tegen den dorst.

Het *water* kan bevriezen.

6.

Deze boom zal —. Die boom zal —. Die boom moet —. Onze koe zal —. Ik mag niet —. Het paard moet —. De haan zal —. Gij moogt niet —. Ik zal niet —. Gij moet —. Hij wil niet —. Een kind mag niet —. Ik mag —. De visch moet —. Mijn vader zal niet —. Het kind zal —. De klok zal —. Het zaad zal —. Dit touw zal —.

7.

— klopt. — schaaft. — boort. — stroomt. — blaft. — miauwt. — rijdt. — vaart. Het schip zeilt. — zaagt. — rolt. — gonst. — bromt. — fluit. — naait. — borduurt. — schrobt. — veegt. — mangelt. — schommelt. — kookt. — kookt. — zaait. — roept. — spint. — brandt. — harkt. — zinkt.

8.

Vertelt nu eens iets van:

„De brug. — Het station. — De spoorwagen. — De stoomboot. — De schuit — De schipbrug.”

bijv.: De *brug* is van hout of van steen.

De *brug* is over het water.

Ik ken ook eene ophaal-*brug*.

9.

Vertelt eens iets van :

„De zolder. — De kelder. — De trap. — De kamer. — De keuken. — De schoorsteen. — De pomp.”

bijv.: De *zolder* is boven in het huis.

Op den *zolder* droogt moeder het goed.

Boven den *zolder* is het dak.

10.

Vertelt eens iets van :

„De appel. — De peer. — De pruim. — De kers. — De noot. — De framboos. — De bes. — De aardbei.”

bijv.: De *appel* is rond of hoekig.

De *appel* is zuur of zoet.

De *appel* was eerst klein.

11.

— drijft. — zinkt. — stijgt. — brandt. — bijt.
 — bloeit. — zweeft. — weegt. — telt. — lijmt.
 — geneest. — valt. — schuurt. — klimt. — gooit.
 — waait. — kleppert. — slijpt. — schijnt. — glijdt.
 — treurt. — vecht. — stoot. — piept. — draaft.
 — pompt. — vischt. — vreet. — schildert. — rookt.
 De schoorsteen *rookt*.

12.

Vertelt eens iets van :

„Eene kruik. — Eene flesch. — Eene ton. — De emmer. — De kan. — Het glas.”

bijv.: Eene *kruik* is van aarde.

De hals van eene *kruik* is nauw.

In eene *kruik* doet men bier of azijn.

13.

Vertelt eens iets van :

„De bloem. — Het pad. — Het priëel. — De boom. —
De groente.”

bijv.: De *bloem* bloeit zelden in den winter.

De *bloem* zit aan een steeltje.

Deze *bloem* is een sieraad van den tuin.

14.

Vraagt eens iets over de volgende dingen. Begint
uwe vraag met *moet*:

Karro. — schipper. — sneeuw. — koe. — straat. —
vleesch. — lamp. — ijzer. — zon. — boek. — schoor-
steen. — boom. — bank. — slager. — jongen. —
noot. — meid. — koffie. — stokvisch. — haring. —

bijv.: Moet Karro altijd buiten zijn?

Moet Karro mee op de jacht?

Moet Karro ook op de dieven passen?

15.

Vertelt eens iets van :

„Het paard. — De koe. — De ezel. — De geit. —
Het hert. — Het kalf. — Het lam.”

bijv.: Het *paard* is een groot, viervoetig dier.
 Het *paard* heeft een' harigen staart.
 Wij kunnen het *paard* niet missen.

16.

Vertelt eens iets van :

„De eend. — De kip. — De gans. — De zwaan. —
 De musch. — De zwaluw. — De ooievaar.”

bijv.: De *eend* zwemt op het water.

De hals van de *eend* is mooi groen.

De *eend* kan duiken in het water.

17.

Vraagt eens iets over de volgende dingen. Begint
 uwe vraag met *zal*.

Kaars. — spin. — web. — den. — raaf. — kapel. —
 glas. — naald. — tuin. — pereboom. — abrikoos. —
 winkel. — rups. — dobber. — boter. — mijne peer. —
 raam —.

bijv.: Zal de *kaars* lang branden?

Zal de *kaars* licht genoeg geven?

Zal de *kaars* zóo niet omvallen?

18.

Vertelt eens iets van :

„De snoek. — De baars. — De goudvisch. — De
 haring. — De schelvisch. — Zoutevisch.”

bijv.: De *snoek* is lang en spits.

De *snoek* is een roofvisch.

De *snoek* kan lang stilstaan.

19.

Vertelt nog eens iets van:

„De kikvorsch. — De slang. — De pad. — De mier. —

De meikever. — De bij. — De wesp.”

bijv.: De *kikvorsch* kan mooi springen.

De *kikvorsch* plompt in het water.

Ik mag den *kikvorsch* niet plagen.

SPREKEN, LEZEN, SCHRIJVEN.

